

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFŐHáz emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.

Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhatszor sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik. A nyilatkozati cikkek sora után 5 ft. kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

oct.—dec. folyamára.

A lapunk irányában szépen emelkedett részvét iránt törekedtünk minden viszonsgátat tenni, a mennyiben erünk s a körülmények engedék. Az országgyűlésről pontos és tüzetes tudósításokat hoztunk, a tárgyakhoz képpelt mellékletekkel szaporítva lapunk körét; a helybeli és vidéki életet az ottan felmerült eseményekhez képpelt jeles levelezőink hí tolla után tolmácsoltuk. A külföldi mind fontosabbá váló eseményeket szintén kellő figyelemmel kísértük, s tanulmány-cikkeinkkel is igyekeztünk olvasóink figyelmének tájékoztatást nyújtani.

Lapunk, mint a lehetőség ellenzéki organ, minden oldalról kellő tekintetben is részesül, s ezen erkölcsi eredmény reánk nézve megnyugtató.

De az erkölcsi eredményt is rendszerint anyagi alapokon vivhatni ki s tarthatni meg, s a lapok létele az előfizetők részvételétől függ.

Mi bizunk tisztelt előfizetőink soha ki nem lankadott részvételében s abban, hogy a mostani kül és belesemények nagy horderejének érdekessége csak gyámolítja gyöngye örököt. Reméljük tehát, hogy előfizetőink díszes névsorát a jövő évnegyedben is együtt láthatjuk.

Lapunk előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 "
Évnegyedre	3 "

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétszétadásáról gondoskodva van.

Kolozvárt, sept. 10. 1863.

A szerkesztőség.

Kolozsvár, sept. 10.

(D) A német szövetség átalakulásának legfontosabb korszakát 1848-ban érte el; legfontosabbnak mondjuk, mert ekkor szótolt bele a nép, sőt tetteleg intézkedett Németország szervezésére nézve.

Addig minden alakulás fejedelmek közti egyezmények következménye volt, s a nép részére csak az adott malasztal megelégedés jutott a nélkül, hogy saját érdekeit ezen kötések közben érvényesíthette volna.

A feltről jövő intézmény bármint józan elveken alapuljon, a népképviselőt nélküli államokban ritkán elégti ki a népeket, és annak főoka az, hogy a nép az oly kormányhatalom irányában bizalmatlan, ez nem ismeri a nép valódi közszellemét és óhajait, és épp e miatt ritkán találunk intézményei készen művelt földet a nép szívében; a hatalomnak kell azt felszaktatni s beplántálni, s bármely gyöngyöden járjon is el, ez eljárás némi fájdalmat okoz, az akaratján kívüli boldogítás csak a végzettől esik kedvesen; ezen kívül oly kormányhatalomból kiinduló intézmények vagy a kormányérdekekre, vagy a népi eszmék szempontjaira fektetvük, a nép pedig nem mindig egy színvonalán áll az európai eszméknek, sőt ez eszmék is a helyi érdekekhez képest szoktak mindig átlántatni.

Innen van, hogy mindig azon alakítás ver mélyebb gyökeret, mely valamely nép alkotó erejéből foly ki, s mely alakulása közben a kormányhatalom által kellőleg szabályoztatik

a végett, hogy a szabadság szabadoasságá ne váljék.

Épp e téren ismerhetni aztán el a kormány és kormányzottak közötti összeműködés eredményeinek sikerét; ez foglalja magában az alkotmány valódi eszméjét, mert hisz egy házat sem építhet az egyes, a közérök s köztapasztalat összehatása állítja fel azt fényben és izletesen.

Németország betegsége épp ez összeműködés hiányában állott. A fejedelmek szövetezése adott nyugalmat és biztosságot, de nem adott önállást, mely a nagy és művelt nemzetet méltán megillette; vén volt már e nép észben és világtapasztalatban, nagy a harci dícsőségben, s a politikai életnek mégis mindecsa gyermekkorát élte.

Huszonkét huszonhárom év óta küzd feltrőbbben a német nép a nemzeti önállóságért. A nyilvános szellem főként az 1830-i francia forradalom óta feltartoztatatlannul haladt előre, csak egy újabb lökés kellett, s ezt megadta Franciaországban 1848-ban a júliusi trónnak rögtönös összeomlása.

A német közszellem nem szereti a szövetség gyűlést, a miatt, mert ez régóta visszafojtja a közszellemet.

A német kathol. egyházi szakadása fokozta a kedélymozgalmat, midőn egyszerre Bassermann badeni képviselő az ottani országgyűlésen indítványozza 1848 febr. 12-kén, miszerint a német nemzetnek közös törvényhozást s egységes nemzeti intézményeket adjanak. Ez indítványt a rákövetkeztet francia forradalom csak nyomtatékosabbá tette. A német nagy s kisebb tartományokban fenyegető mozgalmak támadtak, melyeknek főcélja volt nemzeti reform alá vetni a szövetség gyűlést. E közben mindenütt kiütközött a mozgalom. Az osztrák császár úgy német, mint magyar birodalmában sajtószabadságot, nemzetiséget, felelősségsministeriumokat létesített, a porosz király hasonló concessiókat tett. E mozgalom feltráta egész Németországot, s a nagyobb mozgalom megelőzése végett hivatott össze Frankfurtba a vorparlament. Így alakult meg az 50 személyt választmány, mely a szövetség gyűléssel együtt vitte Németország ügyeit az alkotmányozó nemzeti gyűlés megnyitáig, a mi május 1-jén történt.

E gyűlés légnéhezebb kérdése volt egy id. központi hatalom alakítása. Ekkor tette Gagn Henrich azon meglepő indítványt, hogy a gyűlés maga alkossa ezen központi hatalmat, számolva a kormányok utólagos jóváhagyására. A törvény e szellemben meghozatott, s a végrehajtó hatalom egy birodalmi kormányzóra s felelős ministereire bízott. Kormányzóul János osztrák főherceg lön megválasztva. A főherceg július elején érkezett meg Frankfurtba, s 15-kén kinevezte a minisiteriumot, kik közt volt a mostani osztrák államminisiter Schmerling is. Az alkotmányozó gyűlés biggadt munkálkodását a német republicanus mozgalmak zavarták, s nem volt erős kormány, mely szabályozza a népszellem e tulhajtásait, mert sem Austria, sem Poroszország nem igen érzett kedvet, magát a német parlamentnek alárendelni; habár mindketten belső forradalmakkal s illetőleg Poroszországnál Dániával levén elfoglalva, a birodalmi ügyekben erőlyesen nem léphettek fel.

Ez alatt Austria tulesvén a belső forradalmokon, komoly restauratiohoz fogott, de elvetve a történelmi alapokat, a Schwarzenberg-Stadion minisiterium Austria centralisált egységet állít fel programmájul, a mely miatt vagy Németország államszövetségi új alkotmányának kelle megváltozni, vagy Austriának kilépni a bundból, miután az egyesített Au-

stria Magyarország beolvastásával csak is urrá, de nem szövetségtárrá válhatott Németországban. E zavarok közt Schmerling kilépve a minisiteriumból, Gagn vette át azt, ki a főhatalom átruházására nézve Poroszországhoz huzott. Egyszerre Braunschweig, Baden stb. az egységes uralkodói méltóságnak Poroszországra átruházása mellett nyilatkozik, s több német fejedelem kész vala e részben a nemzetgyűlés elhatározásához szegülni, míg végre 1849 januárban meg is határozták, hogy egy államfő legyen a bund felett, német császár, czimuel. Poroszország nem látta ugyan szükségesnek e méltóság felállítását, de kedvezőleg nyilatkozott egy szorosabb szövetségi állam alkotása mellett, míg Austria febr. 4-ki körjegyzékében határozottan a szövetségi egy állam ellen szótolt, s tiltakozott.

Itt tört ki a vizsály Austria s Poroszország közt. Poroszország szorosabb szövetséget és haladást, Austria a régi rendszer fentartását kívánta. A német parlament martius 27-kén IV. Frigyes Vilmos porosz királyt német császárrá választá.

A porosz király e méltóság elfogadására a fejedelmek önkéntes beleegyezése nélkül nem tudta magát elhatározni, mire a republicanus mozgalom kitört, s az alkotmányos kifejlést megszakította. A parlamentből Austria s Poroszország visszahívták képviselőiket.

Végre leverék a lázadásokat; mire az alkotmány és örökös császárság pártbívei junius végén összegyűltek Gothában azon czéllal, hogy a porosz-német szövetségi állam eszméjét létesítsék. Austria Magyarországgal levén elfoglalva, nem volt képes e szándékot akadályozni; de sikerre mind a mellett nem jutott, mert Austria külsegélylyel levervén a forradalmat, a kasseli mozgalom alkalmából a szövetség ügyében fellépett. Gagn porosz minisiter erőlyes föllépést tanácsolt, de a király habozott, Gagn lemondott, Mannteuffel lett utóda, ki Austria diplomatiái győzelmének utját nem állotta, s a német császárság kilátásának vége lett.

1850 ben Austria s Poroszország beleegyezésével elkezdődtek a drezdai értekezletek, melynek eredménye az lett, hogy visszatértek a régiszövetség s szövetségi gyűlés eszméjéhez.

E rövid vázlat tájékozhatja olvasóinkat arról: mi lehet a német nép óhajta ma, mely 1848-ban a legkevesebbet, egy államot kívánt Németországból egy közös uralkodó alatt?

(Folytatjuk később.)

Törvényjavaslat.

A három országos nyelv használatáról a közhivatali közlekedésben.

(Melléklet a 2-dik kormányelőterjesztés feltről bizotm. jelentéshez)

1. §. A három országos nyelv, egy mint: a magyar, német és román nyelv, a közhivatali közlekedésben egyenjogú.

(A kormányelőterjesztés 1 §-a szerint.)

2. §. A felek, tanuk, szakértők és egyáltalában mindenki szabadságában áll, minden bármicemű beadványban minden jegyzőkönyvi kiballgatásnál, valamint általában minden nyilvános és hivatalos, politikai, szintugy, mint peres és peres ügyekben kívüli tárgyalásnál saját anyanyelvvel, vagy a három országos nyelv bármelyikével szabad tetszése szerint élni.

(A kormányelőterjesztés 2, 3, 4 és 9 §-ai szerint.)

3. §. Az alsóbb szintugy mint felsőbb hatóságok és törvényszékek minden ily nemű jegyzőkönyve, minden hivatalos ellátása, kiadványozása, ítélete és határozata az indokokkal együtt azon a nyelven adandó ki, melyen a beadvány, kérelem, keresetlevél, vagy az első szóbeli kérelem szerkeztetett.

(A kormányelőterjesztés 3, 5, 6 és 9 §-ai szerint.)

4. §. Az egyházi hatóságok is, a felekkel

érintkezésben a 2 és 3 §-sok előrebocsátott határozásaihoz alkalmazkodni kötelesek.

(A kormányelőterjesztés 20-ik §-a szerint.)

5. §. A szóbeli végtárgyalásoknak, az ítélet kihirdetésének és kiadványozásának a három országos nyelv közül azon kell történni, mely a vádlott anyanyelve.

Szabadságában áll azonban a vádlottnak e végett a három országos nyelv közül mást is választani.

(A kormányelőterjesztés 7 §-a szerint.)

6. §. Minden törvényhatóság, minden városi, mezővárosi és vidéki község, szintugy, mint minden testület kebl, valamint bivaltalai és törvényszékei belügykezelési és külértekezési nyelvét az időszírii képviselő testülete által határoztatja meg, ez utóbbinak hivatalos működési idejére.

(A kormányelőterjesztés 10, 11, 12, 14 és 16 §-ai szerint.)

7. §. Mindennemű közlések, kiadványozások, rendeletek, meghagyások, stb., melyek ezen törvényhatóságokhoz, községekhez, ezek hivatalaihoz és törvényszékeihez, egyházi, vagy más testületekhez és intézetekhez intézettek, az előjáró hatóságok által, a három országos nyelv közül azon adandó ki, mely az illető törvényhatóság vagy község ügykezelési nyelve, vagy pedig melyet az egyházi, vagy más testület, vagy intézet használ.

(A kormányelőterjesztés 13 §-a szerint.)

8. §. Az egyházi anyakönyvek az 1. §-ban egyenjogúnak nyilvánított nyelvek valamelyikén vezetendők.

Szabadságában áll különben az egyes hitfelekezeteknek, a főkörmányszékek egyetértve, erre más nyelvet is meghatározni.

(A kormányelőterjesztés 19-dik §-a szerint.)

9. §. A cs. k. katonai hatóságokkal érintkezésben a községek lehetőség, a törvényhatóságok minden esetben a német nyelvet használandják.

(A kormányelőterjesztés 15 §-a szerint.)

10. §. A többi hatóságok és törvényszékek belső hivatalos nyelve, nem különben ezen hatóságok és törvényszékek egymás közt és Erdély Nagyfejedelemségén kívüli hatóságokkal való érintkezési nyelve rendeletileg fog meghatározatni.

(A kormányelőterjesztés 17. §. szerint.)

11. §. A hatóságok és hivatalok elnöki hivatalos közlekedésében a három országos nyelv akarmelyikének használata minden megszorítás nélkül megengedtetik.

(A kormányelőterjesztés 16. §. szerint.)

12. §. Ezen határozatokkal ellenkező minden országos törvény megszüntetik és érvény kívülre tétetik.

Ezen törvényezik kötelező ereje haladéknélkül érvénybe lép.

(A kormányelőterjesztés 21- és 22 dik §-s szerint.)

Felhívás adakozásra.

E folyó hó 5-kén Kolozsvármegyében kebelezett Bács helységében negyvenkilenc gazda minden épületei, már betakarított gabonája s takarmánya lett a lángok martalékává.

E szerencsétlenség következtében most a télküszöbön körülbelül kétszázötven személy maradt fedél, élelem, marha, takarmány és vetőmag nélkül, aggódva nézve a közel s távolabb jövőbe.

Sulyosok az ilyenü csapások mindig, mert több évi sőt gyakran egy egész élet szorgalma esik áldozatul, de a szokottnál is sulyosabb ez, a jelenlegi mostoha gazdasági és pénzügyi viszonyok közt, a midőn a szerencsétlen sulyítottak a mezei gazda egyetlen tőkéjéhez a marha eladásához sem folyamodhatnak, mert annak a szárazaságból eredt takarmány hiány miatt sem ára, sem kelendősége nincs, s a kölcsönforrása, a pénz drágasága s hitel hiánya miatt előttük zárva van, ha az állam nem segít e részben nyomoruságos sorsukon.

A gazdasági egyetel hivatásból kifolyó kötelességének tartotta az említett negyvenkilenc család sorsát felkarolni, s elhatározta egyfelől a kir. kormányzókhoz folyamodni kölcsön eszközzésért, másfelől egy bizotmányt nevezett ki alólírott elnökele alatt, Kelemen Benjámin, Biró Pál és Lészay Lajos személyükben, mely nevezetesen Kolozsvármegye tehetősebb birtokosait vetőmag- s éle-

lemre szükséges gabona, márhateleltetés, épít-
letre való fa- s pénzbeli adakozásra felhívja.
Enek következtében a megyében a gyűjtés
felkértek: gróf Beldi Ferencz Báldon, b.
Incedi Zsigmond Fráter, Tóth Sámuel
Boosban, gr. Eszterházy Kálmán Gyula
ban, gr. Csáky György Almáson, gróf
Kornis Albert Kolozsvárt, Maackásy Pál
és Antal Egeresen, és László Lajos
M. Zsomboron. Ezen kívül itt Kolozs-
várt helyt a bizottmány elfogad mindennemű
adakozásokat, s a két hírlap szerkesztők is
felszólítanak ezennel a gyűjtésre. *)

A vidéken az e célra begyűltendő adako-
zások haladék nélkül be fognak küldetni a
bizottmányhoz, s ez azt azonnal kiosztandja
a károsultak közt.

A bejövő adakozások neve, mennyisége s
kiosztási módja hírlapilag közölni fog a kö-
zönséggel.

Kolozsvár városra már szép példával ment
elő, a midőn pár nappal a történt szeren-
csétlenség után 200 osztrák ért. forintot, több
kenyérreszleteket osztott ki, s remélhetőleg
még lisztet is fogja segélyezni a szerencsét-
leneket.

Felhívom tehát nevezetesen Kolozsvárme-
gye tehetősebb birtokosait járuljanak a sze-
rencsétlenség könyei letörléséhez gabonával,
filléreikkel kiki tehetsége szerint. Meg vagyok
győződve, hogy a gazdasági egytelnek, s a
kinevezett bizottmánynak ez eljárása kellő
megtámasztásra talál.

Felhívom végre a megyekerületén kívül
lakó emberbarátokat is, hogy a midőn a tá-
volság miatt terményekkel nem járulhatnak,
filléreikkel járuljanak.

Hiszem, hogy a szerencsétlenségek való
szánakozás, erőltet szavainak elegendő erőt
fog kölcsönözni.

Id. gróf Bethlen János,

mint a gazdasági egyesület részéről kinevezett bizott-
mány elnöke.

Az Austria által javaslatba hozott német szövetségi reform-acta.

(Folytatása és vége.)

V. Szakasz.

A szövetségi törvényszék.

26. cz. A szövetségi törvényszék két-
tős minősége.

A szövetségi törvényszék a német szövetségi
névben határoz, részint bírói, részint vá-
lasztott bírósági minőségben.

27. cz. A szövetségi törvényszék bi-
rói hatálya.

A szövetségi törvényszék bírói minőségben
igénybe vehető:

1. a szövetségi kormányok vagy magán
személyek által a német szövetség ellen, ha
a szövetségi kormányok a magán személyek
ellen igényeket formálnak magán-jogi cím-
ken, és a célra külön törvényszék nincs fel-
állítva;

2. magán személyek által több szövetségi
tag ellen, ha arról van szó, hogy az előbbiek
valamely követelését az utóbbiak közül kik
elégíték ki;

3. magán személyek által valamely egyes
szövetségi állam uralkodója, civilistája vagy
államügyésze ellen, ha az állított és magánjogi
címeiken nyugvó követelésre vonatkozik az
illető állam alkotmányában vagy törvényhozá-
sában nincs megállapítva semmi törvényszék;
magán személyek által a jog-ut megnyitása
céljából egy egyes szövetségi kormány ellen,
ha az előbbiek az alkotmány s a fenálló or-
szágos törvények alapján és a jogorvoslat tör-
vényes eszközeinek kimerítése után az igaz-
ságszolgáltatás megtagadása vagy meggátolása
miatt panaszt tesznek;

5. a szövetségi kormányok által más szö-
vetségi kormányok ellen, ha a panaszos fél
valamely pénzkövetelés kielégítését, vagy ma-
gánjogi jogszolgáltatást illető szerződés teljesíté-
sét vagy egy ilyen szerződés nemteljesítése
miatt kártalanítást kíván;

6. Oly esetekben, melyekben a szövetségi
törvényszék a directorium és szövetségtanács
beleegyezésével, valamely egyes állam alkot-
mánya vagy törvény hozása által különösen bi-
rói hatalom ruháztnak; végre

6. oly esetekben, melyekben a szövetségnek
két vagy több tagja közt a legújabb birtokál-
ás előleges oltalma forog fele, a szövetségi
törvényszék a bécsi zárokormány 20. cikké sze-
rint kijelölendő legfőbb törvényszék helyébe lép.

28. cz. A szövetségi törvényszék bé-
kebírói hatálya.

A directorium hiában megkísérlett közbe-
járás után, az egyik vagy a másik peres fél
kiváratára a szövetségi törvényszék békebíró-
sági elhatározására bizza:

1. A 27. cikk 5. pontjában említett osz-
tályozható nem tartozó perlekedéseket szövetségi
tagok közt.

2. Az uralkodó német családok tagjai közt
trónörökösödésről, regnenségről uralkodási ké-
pességről, gyámságról, valamint a házai hitbi-

zománya való igényekről fennforgó perleke-
dések, a menyinyben az ily peres tárgyak-
ban való eljárásról, s azoknak el döntéséről
az illető ország alkotmánya, házi törvények,
vagy szerződések által külön határozományok
nem tételtek.

3. Perlekedéseket egy szövetségi állam kor-
mánya és egyes jogosultak, vagy egész oszta-
lyok közt, ha ezek a részükre a szövetségi ok-
mány által (a szövetségi okmány 13 — 18. cz.)
biztosított jogok megsértése miatt panaszt
tesznek.

4. Perlekedéseket egy szövetségi állam
kormánya és országos képviselőket közt az or-
szág alkotmányának értelmezése vagy alkalmazása
felett, a menyinyben ily perlekedések el-
intézésére másutt törvényesen nem mutatott
ut és mód, vagy ha ez alkalmazásba nem hoz-
zathatnak.

29. cz. A szövetségi törvényszék
egyéb feladatai.

Hogy a közös német törvények alkalmazá-
sában a polgári vagy büntetőjog felett a lehe-
tő legnagyobb egyöntetűség létezzék, a szövetségi
törvényszék hivatva van, oly esetekben,
midőn ezen alkalmazásra vonatkozólag a szö-
vetségi államok legfőbb törvénykezéseinek ite-
lethozásában különbségek merülnek fel, figyel-
meztetni a directoriumot a hiteles értelmezés
vagy törvényes szabályozás szükségletére.

A szövetségi törvényszék, ha megkivá-
ratik, a directoriumnak jogi véleményezéseket
kell, hogy tegyen, a menyinyben nem oly ese-
tek forognak fenn, a melyekben a szövetségi
törvényszék maga illetékes lehet.

30. Különös határozományok.

Hol nem létezik külön elhatározási sza-
bályok, a szövetségi törvényszék a hasonmú
peres ügyekben azelőtt a birodalmi törvény-
székek által subsidialiter követett jogforrások
szerint, a menyinyben ezek a szövetségi tagok
mostani viszonyaira és magukra a peres
ügyekre meg alkalmazhatók, — itél.

Oly peres ügyek, vagy sérelmek melyek
a szövetségi tszék felállítása előtt valamely
szövetségi határozat által végérvényesen már
elintézettek, újbol nem hozhatók a szövetségi
törvényszék elé.

13. cz. A szövetségi törvényszék ös-
szállítása.

A szövetségi törvényszék egy elnökből,
két alelnökből, és 12 rendes tagból áll. A vá-
lasztott bírósági elhatározásokra valamelyik
szövetségi állam kormányai és rendei közt fen-
forgó peres ügyekben (28. cz. 4. p.) a szö-
vetségi törvényszék 12 rendkívüli ülök által
szaporítottatik.

A szövetségi törvényszék 12 rendes tagját
a kormányok nevezik ki a legfőbb törvény-
székek tagjai közül. Ausztria és Poroszország
egyenként kettőt, Bajorország egyet, a szövet-
ségtanács hétévet 14 szavazata a szavazási
rend sorozatának megfelelő váltakozásban
két rendes ülököt.

A szövetségi törvényszék három rendes ül-
nökét a directorium nevezi ki a szövetségtanács
jövahagyásával a német fötanodákban működő
rendes nyilvános jogtanárok számából.

A directorium kinevezi továbbá a szövet-
ségtanács jövahagyásával az elnököt és mind-
két alelnököt a szövetségi törvényszék 15 ren-
des tagjai közül.

Mindezen kinevezések élethosszigal tar-
tanak.

A szövetségi törvényszék 12 rendkívüli
tagját javaslatra és a rendi gyűlések kebelé-
ből a kormányok nevezik ki 12 évre. Ezen
kinevezések ugyanazon kormányok által tör-
ténnek, ugyanazon sorrendben, mint a rendes
ülökök kinevezése.

Hol két kamrának egy szövetségi bírót
kell kijelölni, egyetértés hiányában a kijelölés
okra váltakozik köztük, a kezdetet sorsolás
határozza el.

Ha a szövetségi törvényszék tagjainak
számát szaporítani kellne, akkor a directorium
a szövetségtanács jövahagyásával elrendelheti
azt. A rendkívüli ülökök számát ezen esetben
ugyanazon arányban kell szaporítani, mint a
rendeseket.

A szövetségi törvényszéknek székhelye a
Majna melletti Frankfurt. A rendes tagoknak a
szövetségi törvényszék székhelyén kell lakniuk.

A szövetségi törvényszék irodai hivatalo-
sait ennek javaslatára a directorium nevezi ki.
Egy szövetségi ügyszolgálat felállítását fen-
tartatik.

32. cz. A szövetségi törvényszék
szerkezetének alapvonásai.

A szövetségi törvényszék több senatusra
osztatik fel, hogy az ügyeket célszerűen el-
osztathassanak senatusi és teljes ülésekre, és
hogy a szövetségi törvényszék bírói elhatáro-
zásához tartozó esetekben (27. cz.) bírósági
menet állítsassék fel.

A szövetségi törvényszék választott bírósá-
gi döntvényei (28. cz.) rendes, és ha azok egy
szövetségi állam kormánya és rendei közt fen-
forgó perlekedéseket illetnek, rendkívüli teljes
ülésben történnek, mely utóbbira az ülök meg-
hívja az összes rendes és rendkívüli ülököket.
A törvényes formák alatt hozott ítéletek

nem engednek semmi további felebbezést, és
azonnal végrehajthatók.

33. cz. A szövetségi törvényszék
független állása.

A szövetségi törvényszék rendes tagjai bü-
ségit esküt tesznek a szövetségnek, és ettől a
matricularis pénztárból fizetnek. Kinevezé-
sük után sem pénzjárándóságokat, sem tisz-
tebeli kitüntetések nem fogadhatnak el
egyes szövetségi tagtól. Akaratuk ellenére csak
magának a szövetségi törvényszéknek ítélete
folytán bocsáthatnak el hivatalukból. Ha el-
érték 70 éves korukat, a directorium öke-
gész fizetéssel nyugdíjba teheti.

A szövetségi törvényszék rendkívüli tagjai,
ha behivatnak hivataluk teljesítésére, szintén
büségit esküt tesznek a szövetségnek, melytől
utí kárpótlásokat, működési illetékeket kapnak
a matricularis pénztárból.

34. cz. A szövetségi törvényszék
alapszabálya.

A közelebbi határozományokat a szövetségi
törvényszék szerkezte, valamint az előtte való
eljárás felett egy alapszabály fogja megállá-
pítani, melyet a szövetségi törvényszék fog
kidolgozni, s a directorium öke terjeszteni.

35. cz. A szövetségi törvényszék korábbi törvény-
kezési intézményeinek megszü-
nése.

A szövetségi törvényszék behozatalával a
korábbi határozományok a döntő bíróság, ille-
tőleg a szövetségi választott bíróság felett,
valamint a szövetségi gyűlés illetékessége a bé-
csi zárokormány 29 cikkében kijelölt esetekben,
nemkülönb az 1842. sept. 15-iki szövetségi
határozat megszűnnek. Ellenben ezentul is
megmarad a zárokormány 24. cikké.

Zárhatározomány.

36. cz. A fennálló szövetségi törvények
megmaradnak hatályukban és érvényességük-
ben, a menyinyben szokot az előrebocsátott ha-
tározományok meg nem változtatják.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Aranyoskék, sept. 4.

A ki most a n.-enyed-várad utvonalon jár,
van módja akár hány szomorú genre-képet,
vagy inkább szerencsétlen népvándorlást látni.
En, ki e napokban érkeztem meg dévai, sőt
azon tuli utamból, láttam őket az inség út-
zetek, láttam azon szánalomra méltó család-
okat, kik csaknem szakadatlan csoportokban,
a kétségbeesésnek jellegűleg arezkon vándor-
olnak be Erdély kis hazánkba menhelyet és
könyört keresve, a még-még kedvezőbb anyagi
helyzetben élő testvéreiknél. Láttam az édes
anya miként tagadja meg kenyerét édes
gyermekétől a kenyeret azért, mert nincs.
Hallottam a nehéz gond sajtolta sohajt feltörni
az apai kebelből, nem tudván: mikor, hol és
miből fogja táplálhatni éhez családját s éh-
ség- és utkínzóta barmait. Hallottam nem egy-
től az őket sújtó inségnek részletes elbeszé-
lését, de hűn leírni nem tudom. Kérdezősköd-
tem állapotuk felől — bár ne kérdeztem volna,
mert látni is szívrázó, annál inkább hallani.
Mondják, hogy kukoriczajok első kapálás után
mindjárt száradni kezdett, mint jószágokkal
(nálunk marha) leétek, erre a sorsra jutott
a buza s egyéb vetések is. Azután nomád
népként indultak helyről helyre legelőt keresni,
de mind hiába; nem találtak sem ételre sem
vizre. Fabájra fogták jószágaikat forrázás
által lágyítván meg azt, s így kilódtak és
szendvedt ök és jószágaik egész nyáron.
Hiába vártak az égnek enyhítő csapadékot, hasz-
talan emelték könyöz szemekiket a megkemé-
nyedett egerek! Saharai pusztává, indiai ho-
mokká vált az egykor termékeny és boldog
Kanaán. Mit volt mit tennők, mint cselélnők
futni, hazajókat, szülőföldjüket és tűzhelyei-
ket elhagyni; elhagyni azt, mitől más erőhá-
talom nem, csak az emberiség leg hatalmasab-
b ellene az éhség vála képes őket elszakasztani.
Egyrésze jön lószekeren, hozván magukkal
munkaszereiket u. m. ekét, kaszát stb. s ke-
resvén maguknak ahoz való munkát, míg
más része gyalog jöven csak cselédi alkalmá-
zásra ajánlkozik. Ki a mint kap alkalmazást
elmarad, a ki pedig nem kap, megyen tovább
Szeben és Brassó felé s onnan ki Oláhban.
Déván egy bolt előtt állingálva hallottam ró-
luk kedvező nyilatkozatot, hogy t. i. egy
magyarországi férfi sajátos ügyességgel
dolgozik háromannyit, mintegy erdélyi oláh;
de hallottam azon csak elfogulatlan lélekbeli
származható s bujtogatói szellemmel bíró ve-
leményt is: hogy e magyar népvándorlás le-
bel politikai csel. Oh idők, oh emberek! Er-
dély kis hazánk e részében tán soha sem volt
sürgősebb igénybe véve a gabona mint most.

A bánatból száznankit jönek a szekerek ga-
bonáért. A maros-solymosi hajóállomás egy
tengeri kis kikötőt képez. Gabna- és szénával
terhelt hajók indulnak Arad felé, vagy vár-
nak indulásra. A szénának mázsája 3 frt 20
kr. Körösbányán, Brádon a tisztabuza
nagy vékaja 1 frt 80—90 kr., a törökbuza
1 frt 60 kr, Zab 60—80 kr. Idébb Alvinczen
a tisztabuza kis vékaja 1 frt 10 kr., a török-
buza 90 kr.; Szászsebesben, Szebenben és
Enyeden szintén 1 frt 10 kr., a törökbuza
90 kr. Buzatermés minden helységeken
középen felül, a törökbuza termés lesz kö-
zöpes, széna kevés, sárju semmi, szárazság
általános. Ez ut hosszabb a ló árán nagyon
potomul áll 50 krtól 50 frtig. A zsidók ör-
vendnek inkább az olesó lóörnek. A f. kir.
kormányzók rendelete nyomán Aranyoskék
törvényhatóságában is van tisztségi rend-
kezés téve inségre jutott magyarhoni testvé-
reink fölsegítését illetőleg. Most folynak a
helységi határozatok. Ohajtandó volna, hogy
a kebbi előjárások sietnének az elfogadán-
dó vagy feleslegesen inségek számarának fel-
jelentésével és a t. tisztségi ne késnek a f. k.
kormányzók vagy az „inségügyi főbizottmány“
elbeli juttatással, előnyös és enyhítőbb lévén
egy ital viz a szomjuhozónak a maga idejé-
ben, egy teljes forrásnál, mely későn táru-
l fel. Aratásunk eredménye: ritka kalangya,
sugár asztag, kevés véka, fűszögös buza.

Orbók Ferencz.

Előpatak, aug. 20.

Ez évi előpataki fűrdőidény egyhangu csön-
des napjait csak is június hó utolsó felében
kezdte nagyobb és nagyobb zaj felváltani,
mert a szomszéd Oláh- és Moldvaországban is
a nagyon kedvezőtlen időjárás miatt a gyen-
gélkedők, ugymint a szorakozni vágyók kéni
tanácsosabbnak válték. De hogy a lég eny-
hülni kezdett, egy pár nap alatt annyira me-
gnépesedett bérczes hazánk ezen számos szál-
lásokkal ellátott fűrdőhelye, hogy több család
Brassóban időzött, míg szállást kaphattak Elő-
patakon.

Nem vagyok részrehajló, ha állítani me-
rem, hogy évről évre nem csak az építkezé-
sek körüli haladás és csinosodás, különösen
az unjonnan épült nagyszertű hideg-fűrdők
szakértőleg és kényelmes felszerelése és a fen-
álló fűrdő-bizottmány célszerű intézkedései
engedik reményleni, hogy ezen jeles gyógy-
helyen körül rövid idő alatt a még hiányzó
szépitések is meg fognak tételni.

Méltánnyal kell különösen megemlítenem
fűrdőbizottmányi elnök Antos Ferencz ur rész-
ről tanusított buzgalmat, tevékenységet és elő-
zékenységet, mely által nem csak a honban,
hanem a kárpáton túl is igen sok és népes
család kellemetes visszaemlékezését biztosította
személye iránt. Bizonyára igen sokan va-
gyunk, kik örömmel emlékezünk vissza a fűrdő-
idény alatt átelt vig és kedélyes napokra,
melyeknek teremője említett Antos Ferencz ur
volt.

A szállások bérrendszere körül életbe lép-
tetett árszabályozás a bizottság éber figyelme-
ről tanusodik, miután a múlt években nem
csak a távoli vidékekről érkező vendégek vol-
tak súlyos kellemetlenségeknek kitéve, különö-
sen a bérők lelketlen buzavonása miatt; tel-
teszük a fűrdőbizottmány és a birtokosság
eddig tanusított gondoskodásaitól követke-
zette, mikép a szállások meghatározott árjegy-
zékét jövőben is fentartja, mert csak így re-
mélhető és hogy ha a fölötti szomszédságából,
az országot, a mint tervbe is van véve, eltávo-
lítottatik, és ha közepén hosszában folyó patak-
medre befedtetten egy sötányrá alakítottik,
mert a régi némelykor úgy is szűk, hogy Elő-
patak, édes magyar hazánk legnevezetesebb
és legélénkebb fűrdője legyen.

A fűrdő vendégserget a Salamon János
vezérlete alatti zenekar mullattatta naponta
délután 2 és délután 2 órák és gyakran oly
jelesül játszott, hogy a közönség zajos tap-
sokban nyilvánította tetszését. Ha a zenéről
megemlékeztem, nem szabad érintetlenül hagy-
nom, vasárnap és csütörtök napokon tartott
táncgyűléseket, melyek elég látogatottak és
élénkek voltak, de még is hiányzott itt a ma-
gyar közönségnél a jókedv. Tudja Isten tán
a levegőben van valami! mi bennünket most
annyira lehagolt. (?)

Voltak színészek; ezek is igyekeztek ope-
rettjeikkel a közönséget felvidámitani, voltak
hangversenyzők, volt panorama, voltak búvá-
szok és számlálatlan serge a kereskedőknek
szóval minden volt itt, csak a magyarok jó
kedve kiányzott.

Soraimat azon hazafini óhajással zárom
be, vajha főuraink a fűrdőből is ne tűznének
divatot, maradnának e honban, s látogassák
mentől számossabban Előpatakat, mely már most
elég kényelmet is tud nyújtani vendégeink.

Külföldi levelezés.

Bukarest, aug. 30.

Ezelőtt pár nappal az itteni Kőleza-hórház
női osztályában megfordulván, a míg a szom-
széd szobában működő dr. Fialla barátomra
várakoztam, valaki csendesen székem mögé
lopódzik és gyöngéden befogja szememet.
Bár e szobákban ismeretlen nem vagyok, e
kis csintalanság a keserű sohajok e siralmas
helyén nem tagadom, meglepett. E gyöngéd

kezek érintéséből villámgyorsan kibontakozva, egy kolozsvári mivelt keblű sorsüldözött leányunk látom magam előtt. Fején fehér gyapott kelmé sapka, földigérő fehér csikós veres öltönyben, milyent e kórház százötven betege viselni szokott. Vallásos keblű nő, ki templomunk szorgalmasan gyakorolni szokta, ki nőmmel barátnői viszonyban állván, innen vette magának az ártaian szabadságot. A találkozás rövid örömet csak hamar a fájdalom és panasz hangjai váltak fel, szenvedő arca még inkább elhalványodott. Elmondá lassan emésztő s talán gyógyíthatatlan betegségét, egész bizalommal papbácsijának, elmondá mennyi ideje, hogy kórházban van, s mily keservesen telnek — nem lévén semmi olvasni valója — a hosszú forró napok. Én rögtön haza siettem s elvittem neki Révész egy ina-könyvét és Fáy András megfizethetlen munkáját a „Halmay család”-t, s a többi betegek bámulatára melléje ülve egy hosszú órát beszélgettünk. Beszélgetésünk tárgya e szobában és a mellékszobákban sóhajtozó magyar székegy leányok valának. „Oh édes papbácsi — így kezdé beszédét — a miket én itt látok, hallok és tapasztalok az leírhatatlan, az irtózatoss dolog, s könyei ismét megeredtek. Ez a Bukurest nem egyéb, mint a magyar nemzet erkölcsének sirja, a székegy leányoknak gyászos és átkos temetője. Mióta itt vagyok, szüntelen járom e szobákat, keresem az ágyakban a magyarokat; de képzelve csak, sehol annyit, mint ezen átkozott betegséggel rakott szomszédszobában, nem találak.” Én ezt eddig nem tudtam így alaposan, mert ezen szerencsétlenekhez engem csak akkor hívatnak, midőn rendesen eszméletüket elvesztik, korábban ők nem engedik, hogy hívjanak, mert szörnyű betegségeiket nekem elbeszélni irtóznak és szégyenlik. „Én tanítottam, vizsgáltam őket — folytatta ismét — a mint tölem csak kitalálhatok, felvilágosítottam őket, hogy mily borzasztó vétket követnek önmaguk és nemzetük irányában, midőn a helyett, hogy becsületes házaknál szolgálnának, egy-egy undok vén cigány- vagy oláhokhoz adják el magukat. Kettőt meg is térítettem, s erősen hiszem, hogy többet nem vétkeznek.” Az Isten áldja meg érte, mondom mélyen meghatólag. „Még észleltem valamit, a miről papbácsij talán nem gondolkodott, mondá tovább. Gondolja kegyed, hogy ha e kivándorlás sokáig így tart, míg nemzetünk sirjait szaporítja, az alatt a román hadsereget a legjelebb magyar hadfiakkal fogja gazdagítani? Hajdon a török janasárokat is ilyen formán üdítették fel, válaszlánc. „Nem éppen egészen, de van benne mégis némi hasonlat. Tömegesen székegy leány rakja le a terhet évenként az itteni szülész-kórházban, honnan azokat nemsokára átteszik a Heléna lelenzházba, onnan a katonai nevelődebe s így tovább. Atyjok, anyjok magyar volt, ők ezt tudni soha sem fogják, de a magyar vér és hősiesség bennük vízzé változni nem fog. Így ássa meg nemzet saját sirját, ha a bűnmocsárjába alástylyed, s így ad egy másik nemzetnek életet.” E szomorú gondolat egy kolozsvári sorsüldözött magyarnő agyában született, szivemből óhajtanám, hogy ne lenne életrevalóbb, mint egy szebeni szász követ urnak az unióról mondott hasonlata, azt állítván, hogy azt mint keresztetelen csecsemőt elseperte az áríz. Sodorná bár el ezt is az idő árja, de vajmi kevés reményem van hozzá. Nem is hoztam volna talán soha nyilvánosságra egy beteges nőnek e sötét eszméit, de megmondom mi készítetett erre. Ma két egyházi előjárómmal künn jártam a brassói utvonalon, hogy templomunk építéséhez meszet vegyek. A mesz csak nem kétolyan drága mint a tavaszon volt. Akkor vettünk ezer okát száznolcztól, most 160 lóval fizetjük. A mint ott alkudozok, nagy robajjal hajt felénk egy nyolczolvas hétfalusi csángó atyánkfa, hovázn szekere derekában valami nehéz brassói portékát, az ernyő alatt pedig mintegy kilencz-tíz székegy leányt. Ott van la kedves tiszteletes ur; írjon máskor is az újságba a csiki szekerekéről — mondá egyikegyházm. — lássa most már a hétfalusiak hordják. A darab — mondék — mind csak az, csak is a főszereplők változtak, de talán nem árt feljebb huzni a függőnyt, hogy ez érdekes darabot mások is láthassák.

Koos Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Gyászir! Molnár Jánost a m. vásárhelyi helv. h. iskola egyik tanárát sept. 5-én délelőtti 10 órakor megkonduló harangok búss mellődjével mellett sárkerbe kísérték. Nem volt egy sziv, mely a fájdalomtól ne vértzett volna, egy szem, melyre köny ne tolt volna... Az élet délelőtti elhunyt férőban mindenki fájlalta a búcsú és atyáskodó tanárt, a ref. vallás fáradhatlan lelki apostolát, a haza lángelkű fiát. A székegyföld egyik földjére ment vala keresni ott magának új életet, de halálát találta. Hol oly sokaknak számára az élet vize cseperedez, ö

lő mérget lel, elaludt a drága életláng, elhamvadt a nemesen vérző sziv. Midőn az iskolai év sirjánál haláimát rebegve az örökkévalónak, búcsút vett tanítványaitól, nem gondolta, hogy az a végbucsu, s hogy az új iskolai év kezdetén a halálát hirdető gyászlobogó fog lengeni a tudományok templomának falain; nem gondolta, hogy mikor az os. év reggele derülend, ő mennyi reggelre virrad. Hogy mennyire van ihlette a mivel község a nevelés ügye iránt, mennyire éri egy jó nevelő elvesztését, a sorok ritkulását, annak elég bizonyítékát adá. Mélyen érezte vesztését főkép a gyermekes apák, kik benne gyermekeik apjakat láttak, ki nem ridég fesszel, hanem nyílt kebellet és odaadó érzéssel fogadta a gyermekeikért vérző szivű szülőköt, s nem szigorú fegyelemmel, hanem búcsú és szivélyes intéssel igyekezett őket a nemes cél felé vezetni. Nem egy ember volt, ki sietett koporsóját körül állni annak, ki tolmácsa volt szive fájdalomának, midőn háza paradicsomán dult a halál anyaga. Koporsója felett a temető szinbe imát mondott nt. esperes Péterfi József ur, s a sirnál szavalt Ferenczi József tanuló. Epedő szivvel várta mindenki, hogy a nagy vesztést valamelyik tanár társa fogja erősebben tolmácsolni annak koporsója felett, ki a nemzet és anyai szagattott szivű apa és anya, anyai mély bánatba merült özvegy és törteklű mátká, zokogó árva fájdalom keneteljesen tolmácsolta oly sokszor, s mindannyiszor valahányszor hivatva volt; de ez, nem tudjuk mi okból elmaradt. Hült temetői a nagy hitű és felejtethetlen emlékü tanár édes apja Molnár Sámuel porai mellé helyezték, nyugodjanak csendesen, míg virad az örökelet életbora reggele. Hitem van, hogy lesznek, kik gondoskodni fognak, hogy árvái ne részesüljenek a protestans papok árvái szomorú sorsában! Vályi Pál, reform. pap.

— M. Gyujtóné Hegyessy Nina urnó a bécsi égettek részére 3 forintot küldött szerkesztőségünkhez, mely kegyeletes adomány elszolgáltatásáról gondoskodni fognak.

— A bécsi „Presse” mely indignatióval kél ki a bukuresti hivatalos román lap ellen, s visszatartja Austria elleni „nyomoru kifakadásait.” A bukuresti közlönyök Szent Napoleonról beszélnek, a mit a „Presse” tányernyaló hízelgéseknek nevez. De mindennél érzékenyebben érdekel minket, hogy ezen hivatalos oláh lapok beszélnek „kíhezett osztrák csordákról”, melyek az országot nálók elárasztják, s melyeknek a határon való átlépését minden áron akadályozni ajánlják a kormány-nak. Austrának le kellene — így szólnak — semmirevaló vámvonalait rontani, majd aztán küldenek ők éhenhaló lakosainak élelemszerket. Mindezen híkelés vonatkozik azon szerencsétlen bánati lakosokra, a kik az idej in-ségétől zaklatva moldva-oláh földön keresnek munkát és élelmet. „Haladéknálküli megindítása a keresetet nyújtó munkálatoknak — ugymond a „Független” — ez az első teendő, s evel kapcsolatban biztosítása a jövőnek az, miért mindennap könyörögnünk kell és csak ez menti meg a birodalmat is azon meggyaláztatástól, hogy még a bukuresti hivatalos közlöny és a román legnagyobb szent apró védenzei is a szomszéd nagyhatalomról és rólunk így szóljanak!”

— Lengyel Corday Sarolta. Ludowszka Ágnes szép 18 éves lengyel leány, mint minden lengyel bonleány, égett a vágytól, hogy hazáját az orosz uralom alól felszabadítsa. Völegénye s atyja a moszkoviták elleni csatában bukkalt el. Erre a fiatal leány elhatározta, hogy kedveseie elcsőt és hazáját azon boszulja meg, ki a lengyelek leginkább gyűlölnék: Murawieff. Két utlevelet, orosz s lengyelt szerzett magának, s a vasuton Varsóból Vilnába utazott, hova aug. 2-dikán este érkezett és vendéglőbe szállt. Innen másnap levelet írt Murawieffhez, melyben tudatja, hogy felfedezéseket akar neki tenni, ezt azonban csak négyezsem közt mondhatja el. Alig hogy Murawieff e levelet s a leány aláírását olvasta, Varsóba a rendőrigazgatósághoz táviratozott, hogy a leányról felvilágosítást nyerjen. Azt kapta válaszul, hogy Ludowszka Ágnes a legnagyobb visszavonultságban élt, atyja jó ideje, hogy távol van, s azt gyánítják, hogy a felkelőkhez csatlakozott. Utlevélet azon ürügy alatt vette ki, hogy Dünna-burgban rokonait akarja meglátogatni. Murawieff gyanakodott, de azért megadta az audienciát. A mint a leány belépett, Murawieff mellett ségédje állt, kinek kezében volt a kardmarkolat. Murawieff felhívta a leányt, hogy mondja titkait, de ez azt adta válaszul, hogy más előtt nem teheti. Murawieff ismételte felszólítását, sikeretlen maradván, néhány csendőrt csegettett be s megparancsolá nekik, hogy motozzák meg a leányt, s ha másként nem sikerülne, ütlegekkel bírják valomásra. A lengyel nő erre elővette törét s büszkén felelte, hogy ezzel akarta Murawieffet meggyilkolni. Kész volt ezért becsülettel feláldozni. Ludowszka a börtönbe vetteti,

hol harmadnap megfojtva találták. Murawieff azonban czóta megközelíthetlenebb, mint eddig. E történet, melyet különféle módosításokkal beszélnek, a lengyelekben a boszút még inkább fellobbantá, s a borzasztó kivégzéseket (hasfelmetszés stb.) mit a lengyel nemzeti csendőrok a legutóbbi időkben véghezvittek, ezzel hozzák kapcsolatba.

— A budapesti nyomdászok egylete mult hó 30-án a nagy-sörcsarnok tág helyiségében közgyűlést tartott, melyen a nyomdatulajdonosok s mondhatni az egész nyomdász személyzet jelen volt. A beteg- és segélypénztár kezelése iránt folyt a tanácskozás, s megválasztatták jövőre elnökül Emich Gusztáv; pénztárnokul: Tráger Endre, Heckenast nyomdájának művezetője; ellenőrül Matus János, az Engel és Mandello-féle nyomda factora. A budapesti összes nyomdász személyzet száma a 300-at meghaladja.

— A selmeczi nők elhatározták, hogy a magyar ruhát ezután sem vetik le, s mulatságok alkalmával csak oly férfakkal társalognak, kik tetteleg tisztelik a magyar öltönyt. Fájdalom — írja a „Koszoru”, — hogy már az efféle is újdonság.

— Egy vidéki lap újdonsági rovatában „bortermelő érdekek ipará”-ról van szó, a mi már mégis igen badar beszéd. „Bortermelő érdekek!” s még hozzá e, bortermelő érdekek ipara!

— Az éji dorbézolások szomorú következményeire szomorú példát hoz föl az „E-r.” Legközelebb ugyanis Eger egyik külvárosának koresmájából csendőrok hazatérésre szólították az engedélyezett időn tul borozókat. Az eltávoztak közül azonban néhányan dorongokkal fegyverkezve, hibetleg boros fővel, megtámadták az őrzőket, mire azok önvédelemből löttek, s egyetlen lövésre két izmos ember halva rogyott le.

— Gróf Majláth Kálmán, a „Vezér” volt szerkesztője, ki olvasóitól sem bucsuzva kültözött Bécsbe, ellene ott felmerült több rendbeli családi feladás következtében a cs. kir. országos törvényszék rendelte folytatn vizsgálati fogságba vettett aug. 27-kén. A vizsgálattal Giuliani törvényszéki tanácsos bizott meg — írja a „Wanderer.”

— Olesó lótarász. Dr. Gáll Lajos, a gazdasági üzletekre vonatkozó gyakorlati közleményeiben egy helyütt, így szól: Wedlake nevettül angol, ezen cím alatt: „Olesó lótarász, naponkint egy schillingért” füzetkét adott ki, mely egy pár havi idő alatt, Angliában s Amerikában 50,000 példányban kelt el. Wedlake éveken át gondolkodott egy táp-rendszer felett, mely tapasztalt czélszerűségénél fogva, már is sok lótarásnál és ménessnél gyakorlatba jött. Mindenki tudja, hogy a zabbal táplált lovak ganéja, számos zabsemet tartalmaz, melyek emésztetlenül, tehát az állati táplálásra nézve haszon nélkül hagyják el a beleket. Ezáltal nyilvános kára van a tulajdonosnak, s így hasznos a gabona szemet azás által előkészíteni az emésztésre. De Wedlake tovább megy s nem tétozáz, etetési módja mellett a szokott zab mennyiségét egy negyedrésze leszállítani, s így lényeges megtakarítást eszközölni, mely az angol k. gazdasági egyesület által helyesnek találtatott. Azon javítások közt, melyeket létrehozni céloz, leginkább kettőre fordítja figyelmét: 1) a jászolrás végképeni eltávolítására, mintán az eledel végítkebből állván, a jászolba töltetik. Illetékes szakértők által elismertett, hogy egy ló 15 font széna elfogyasztásával 6 órát tölthet el, midőn hasonsulyu előkészített eledelmennyiséget, 20 perc alatt elfogyaszt, s a többi időt pihenésre fordíthatja. Már azáltal is teemes megtakarítás eszközöl-tetik, hogy ily etetésnél a ló semmi szénát le nem hullat, s lábával trágya közé nem tiporja; s hogy ily módon a szalma, lóhere, polyva s más hulladékok, melyeket egyébkint a lovak nem esznek, értékesíthetnek. Wedlake egy rész réti szénát, két rész buza, rozs, árpa vagy zab szalmával s egy rész zuzott zabbal ajánl öszszevegyíteni. 2) Az eledel több vagy kevesebb mennyiségű meleg vízzel locsoltatik meg. Ezáltal megkönynyíttatik az eledel megnyálkálása, s a zab annyira öszszevegyül a többi keverékkel, hogy a ló nem turkál az eledelben. A zab ne legyen liszté őrölve, csak zuzva, s a szalma és széna legfényebb $\frac{2}{3}$ hitvelyknyi hoszura vágva. Szerző végére több tulajdonost nevez, kik számos lovaikat teteleg megtakarításokkal, ézek óta így táplálják. Így p. o. a nagy mángorlótársulat Londonban, mely 130 d. lovat tart, mióta ezen rendszert követi, évenként 800 tallért takarít meg. Lovai e mellett fényes erőben vannak, kitar-tók a munkában és egészségesek. A londoni serfözök lovai szintén ily módon tápláltatnak.

Kolozsvári löversenyek.

A jelen 1863-dik évi löversenyek folyó szeptember hó 20 és 22-dik napjain — délután 2 $\frac{1}{2}$ órakor kezdődőleg fognak megtartatni az ugynevezett városiánál lévő verseny-

téren, hová a katonai lakatya felé, a külső farkasutczán kell szekérel menni, visszajövet pedig a patautczán. Asztükséges utbaigazításról mutató táblák s felállítandó örök által gondoskodva lesz.

Helyek ára:

Egy napra egy páholy . . . 6 ft. — kr. o. é.
 „ „ elsőhely ára . . . 1 „ „ „ „
 „ „ második hely fe-
 „ „ detlen földszinti ülés . . . 40 „ „ „
 „ „ az ülőhelyek kor-
 „ „ látán kívül álló hely . . . 10 „ „ „

Páholyokra valamint ülő helyekre jegyeket válthatni Tauffer Ferencz piacsori kereskedésében.

Álló helyre pedig a hely színén a verseny kezdete előtt 3 órával megnyitandó pénztárnál.

Azok számára, kik akár gyalog, akár ló, hátán a pályatér közepére is bemenni kívánnak, az e czélra készített külön jegyek szolgálnak belépti jegyül, egy ilyen mindkét napra érvényes jegynek ára 15 ft. o. é. és szintén fentebb írt kereskedésben kaphatók.

Szekérel a kijelölt helyeken kell menni, jöni és allani rendőri büntetés terhe alatt.

Kérleik a t. cz. közönség a futások alatt csendességben lenni és kutyákat oda nem hozni.

A pályázások részletes programja a verseny napjain fog közzé tetetni.

Kolozsvárt, szeptember 9-én, 1863.

POLITIKAI HIREK.

Francziaország. Páris, sept. 6. A mexikói kérdés állásáról a „Pays” ezt írja: „Különböző oldalról még mind kétségeskednek azon, hogy Ferdinand Miksa főherczeg a mexikói trónt elfogadná. Mi azt hisszük, kimondhatjuk, hogy a főherczeg elhatározása, a mexikói küldötség által legközelebb felajánlandó trón elfogadása iránt, több semmi kétség alá nem vonható.”

Hasonló értelmű táviratot közöl a bécsi „Sonntagsztg.” is: „Itteni jól értesült körökben, mondja az idézett lap párisi távsürgönye, már végelegesen elhatározott dolognak tekintik, hogy Ferdinand Miksa főherczeg a mexikói császári koronát elfogadja. A belga király egy sajtóközleményben s Napoleon császár-hoz intézett emlékiratban előadta a feltételeket, a melyek alatt ő a mexikói császári koronának veje általi elfogadását tanácsosnak tartja. Erre Napoleon császár, hasonlólag sajátkezű iratban, Leopold királynak minden tekintetben kielégítőleg válaszolt.

A „Francziaország, Mexiko s a külföldszövetkezett államok” czimű röpiratnak, a melyről közelebbről említett tettünk, tartalma bővebb kivonatban a következő: A szerző először is a mexikói hadjárat hasznosságát fejti ki a nemzeti becsület szempontjából. Szerinte Francziaország, a midőn Mexikóban a rendet helyre akarta állítani egy kényuri kormány ellen, egyszermind személyes sértéseket akart megboszulni. Ezen távoli hadjárat sokakat elérített, retentő érveket szolgáltatott az államgadzáraknak, s végre az azzal együttjáró nagy áldozatok miatt is népszerűtlen volt. De jelenleg már felkezdik fogni, hogy a cs. kormány nem hin dicsőséget vadászott, hanem hogy megihusította az amerikai háború végzettes következményeit, az ujvilágbeli francia birtokokra nézve. A dicsőben bevégzett mexikói hadjárat első ellentállási tény, Éjszak-Amerikának Dél-Amerika beolvasztására irányzott törekvései ellenében. Az biztosítja az antillai francia gyarmatok épségét. „Napoleon császár” — ugymond — átlátni kereskedésünket akarja felélesztetni, s annak számára nagy piacokat állítani elő; azt akarja, hogy iparunk mindenkor megszerhesse magának a nélkülözhetlen anyag-szerket.” A röpirat második része teljesen kifejté azokat az előnyöket, a miket Francziaország a császár terveinek létesítéséből merítend. „Mi Mexikoba viendjük” — ugymond — „a rendet, az ipart s egy sereget, ama példa által, a mit a mexikói nép csapataink bámulatos fegyelmeiben talált. Ezért nyugtassuk meg magunkat a hadjárat jövője iránt; akár fogadja el Miksa főherczeg a mexikói trónt, akár más herczeg fogadja azt el helyette, akár egy névtelen kormány áll fel, sasaink árnya alatt, a francia befolyás ott fenmaradand.” Azonban e nagyszerű tervnek végleges létesítése végett, szerző azt a kérdést teszi fel, ha valjon a francia kormánynak nem kellene e más szerepet játszania, mint az amerikai háborúval szemben semleges néző szerepét. A röpirat harmadik része az éjszak s dél közti harczt tárgyalja. Kimutatja, hogy az unio lehetetlenné lett, hogy a háború — ha még sokáig tart — mely csorbat ejt Európa ipari segélyforrásain, s hogy a nagybatalmaknak köteleességük, most már elismerni a szövetségi kormányt. Talán a rabslzóság miatt tétozának ezt tenni? Erre a röpirat azt válaszulja, hogy az első európai hatalmasság, a mely a déli államokat elismerendi, jogosan sokkal többet nyerhet meg a negerek javára, mint a mennyit az éjszaki államok ténnek,

ha az uniót a győzelem által fentartanak. A négerk emancipációja csupán a béke s az idő műve lehet, s Franciaországnak a déli-ekkel való szövetségéből fog előállni ama nagy társadalmi újjáalakítás, a melyre Angolország a kutatási jog által hiában törekedett. E szövetség politikai eredményei tetemesek. „A déli államok” — ugymond — „szövetségeseinké” lévén, biztosítandnak bennünket az éjszaki megtámadásai ellen; az ekkép oltalmazott Mexiko minden ígérését megtartandja, s az európai kereskedés új segélyforrásokra s piacokra talál. A röpirat végszavai következők: „Több más államok Franciaország jeladására várnak, hogy annak példáját kövessék. A másodrendű kereskedői nemzetek közül többen, az unio decentralisatiojának elérhetése végett, egy szövetséges köztársaság alakítását ohajtják; ezek a nemzetek eddigelő a rabslolgaság rémképe által visszatartva, követendik Franciaországot, mivel az egész világ tudja, hogy mi csupán társadalmi újjáalakítás művét részleteltük támogatásában. E nemzetekhez természetesen csatlakozni fog Spanyolország, a mely Havannát bírja; Ausztriának — a mely az újvilág ügyeiben közvetlebül érdekelve leend, ha Miksa főherceg elfogadja a mexikói trónt — szintén el kellend ismernie a déli államokat, s akkor Angolország is ugyanezt teendi.”

Németország. Berlin, sept. 6. A „Berl. A. Ztg.” egész terjedelmében közli a porosz királyi tagadó válaszá, a melyet ausztriai császár 6 felségének aug. 3-ki meghívására adott. A válasz így hangzik:

„Felséges, leghatalmasabb Fejedelem! Különösen kedves testvérem s barátom! Élnék megelégedésemre szolgálni, Felségednek iratából láthatni, hogy Felséged egyetért velem, a német szövetségi alkotmányának a korviszonyokkal összhangzó újraszervezése szükségének elismerésében, s én örömet kész va-

gyak közös tanácskozásokra egy oly földat iránt, a mely mindenkor szívenem fektűt, s a melynek megoldásának szintegy fontossága, mint nehézsége kitűnik az utak különféleségéből, a melyeken az eddigelő meg volt kísértve. Egy népem s az összes német nemzet érdekébe oly mélyen beható kérdéssel szemben, főleg két tekintet létezik, a miknek én, maga az ügy érdekében, elhatározásaimat alájok rendelem. Először is szükséges, hogy az egyes-ségnek főnálló mérve a szilárdabb kötelékre törekvés által minden veszélyeztetéstől meg legyen őrizve. E tekintetben Felségednek az a szándéka, a mely szerint a szövetségi alkotmány lényegese alapjait fenn akarja tartani, számomra biztosítékot nyújt az iránt, hogy a jó, a mennyiben az már létezik, nem lesz a jobbba törekvésnek a siker biztonsága nélkül fölládozva. Másodszor azt is tekintetbe kell vennem, hogy a jövőre nézve kitűzött cél elérését az ut megválasztása lényegesen gátol-ni vagy elő fogja mozdítani. Munkálatainkat — nézetem szerint — az nem fogná könnyebbi-teni, hogy mi azokat a fejedelmek összejöve-telével kezdjük. Mulhatlanul szükségesnek tar-tom, hogy egy oly jelentékeny lépést, ha an-nak sikerét akarjuk, miniszterünk tüzetes elő-munkálatai s értekezletei előzzenek meg, a mik-nek eredménye iránt végül a fejedelmeknek kellend határozniok. Ez okból úgy hiszem, hogy Felségednek meghívását nem lehet elfo-gadnom, s azt kell javasolnom, hogy ama kérdéseket, a melyek iránt az összes szövetségi államok fejedelmeinek kellend határo-zniok, előbb a szövetséggyűlési szűkebb ta-nács 12 szavazata képviselőinek miniszteri ér-tekezleteiben tárgyalassuk s állapítsassuk meg. Frankfurt választásába — egy ily gyűlés be-lyeül — beleegyezem, s a midőn őszintén ör-vendeni fogok rajta, ha Felségeddel közösen foghatok egy oly műhez, a melynek sikerével Németország jövője oly bensőleg össze van

kötve, megragadom az alkalmat stb. Gastein, augusztus 4-kén Vilmos.”

A „Köln. Ztg.” Poroszország közvélemé-nyéről a frankfurti határozmányokat illetőleg ezt írja: Mi poroszok annyiban egyetértünk a Bismark-ministeriummal, a mennyiben az az osztrák, vagy a mint most szokták mondani, a frankfurti javaslatokat elveti. A ministeri-umnak most ellenjavaslatokkal kell fellépni. Az eddigi jelekkel itélve, valószínűleg a régi mellett maradnak, legfeljebb még egy képi-selő testület járul az eddigi szövetséggyűlés-hez, a nép választása után. Ez azonban na-gyon távol van attól, a mit mi Németországra nézve ohajtunk; de alig hisszük, hogy a mos-tani körülmények között több elérhető legyen. A német kérdésben tehát, bármily különösön hangzik is, körülbelül egyetértünk a Bismark-ministeriummal. Hanem ebben még semmi okot nem látunk arra, hogy további megmaradását kívánjuk. E kérdésben akármely más porosz ministerium, szintegy vagy még inkább meg-egyeznék a mi kívánatainkkal. Minden egyéb bel- és külpolitikai kérdésben az ország és a mostani ministerium között áll az eddigi vé-leménykülönbség.

Orosz- és Lengyelország. A „N. N.”-nek írják Cieszanowból, sept. 5-ről: Ma reg-gel orvosi ápolás végett ideszállított 40 sebe-sülttől értettük, hogy tegnapelőtt, esőtörtökön, Terespolhoz közel, Panatuwo mellett 1400 felkelőnek Cwiek és Lelelew vezérlete alatt, 2500 oroszszal, a kiket Miednikow ezredes vezérelt, jelentékeny csatája volt, a mely késő estig tartott. A felkelők vesztesége 30 halott és 115 sebesült, az oroszoké 400 ember ha-lottakban és sebesültekben; a mit senki se vegyen nagyításnak, miután a felkelők egy lépést sem hátráltak, hanem mint győztesek megtartották a csatát. Különösön kitűntette magát a felkelők 200 főnyi lovas csapatja, a

mely egy hősiés rohammal az ellenség két ágyuját elvette.

Pétervári tudósítások a „Morning Post” közleményét, a mely szerint Oroszország el-határozta volna, hogy a lengyel királyságot egészen szabadon bocsátja, ha az államadós-ságának egy részét elvállalja s Lithvánia bir-tokát Európa biztosítja, — alaptalannak nyil-vánítja. A három hatalom jegyzékeire felelni fognak s egyidejűleg kifogják hirdetni az új közös intézményeket Lengyel- és Oroszországra nézve. Diplomatai körökben kételkednek a Franciaországgal való kibékülés és egyetér-tés sikerültén.

Ujabbak. Milano, sept. 9. A „Perse-veranza”-nak távirják Napolyból folyó hó 7-ről: A rendőrség ma éjjel elfogatta a pápai konzult, a brigantizmusban való bűnrészesség gyanújából; ugy szintén hat más egyént reactionarius fondorlatokért. A biztonsági közegek ugyan-azon egy időben köztársasági és reactionarius falragasztványokat téptek le az utcákon.

— Uj-York, aug. 29. A déli hírlapok bizonyosnak mondják, hogy Davis elnök, a déli államok kormányzóival tartott értekezlet következtében elhatározta, 500,000 néger ka-tonából álló hadtestet alkotni, a kik szabad-ságot, s a háboru végével 50 hold földet nyer-nének jutalomul.

Bécsi börze September 11-kén: Nemzeti köl-csön 82.95. 5%. Metalliques 77.20. Bank-rész-vény 796. — Hítel részvény 192.70. Váltó Lon-donra 111.40. Ezüst 111.25. Arany 5.33. 1860-diki Állam kölcsön 100.40.

September 9-én: Urbéri kárpótási kötvény: Magyarországi 77.50. Erdélyi 74.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

3014—3013 1863.
szám.

Hirdetmény.

Nemes Kolozs megye id. Törvényszéke az idei aprilis 28-án és majus 5-én 1221, 1366, 1367, 1368 és 1369 számok alatt kibocsátott hirdetmények kapcsolatában ezennel köz tudomásra juttatja, hogy Droll Angelikának 2100 o. é. ft. B. Szentkeresztii Zsigmond-nak 1310 ft., 1200 ft., 700 ft., és 690 ft. és járuléka megfizetése iránti ügyében a Ber-zenczey Antal bagyateki tömegéhez tartozó összesen 35785 ft 83 krra becsült Gy. Vászár-belyi föbirtok, ugy az ehhez tartozó laaktelki, Gesitragyi, Pányiki, M. Gy. Monostori rész-jóságok, valamint a M. Valkoi közös havasi rész és a M. Gy. Monostori ugynevezett jóságok, Csonka havasbelyi rész végrehajtásos árverezési eladása az 1863-ik év aug. 31-ik nap-jára kitűzött első batárnapon nem sikerülven, a nevezett jóságok az 1863-ik év oktober 1-80 napjára kitűzött második batárnapon a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Vásárolni szándékozók ezen árverezéssről értesítettnek s egyuttal felszólítatnak mind-azok, kiknek a nevezett jóságokon betáblázás által biztosított követelések van, hogy le-hető igényüket az árverezés napjáiig jelentsék be, ebbeli mulasztásuk következményeit maguknak tulajdonítván.

Nemes Kolozs megye ideiglenes Törvényszékének Kolozsvárt 1863-ik év september 1-én tartott üléséből.

29117—1863

Hirdetmény.

Köz tudomásra hozatik, miszerint a f. évben tartandó **erdőszeti államvizsgák** f. év november hó 9-én Kolozsvárt, es. kir. bánya tanácsos Klipunovsky Károly elnökelete alatt fognak tartatni.

Az erdélyi királyi fő kormányzéknek Nagy Szebenben 1863 september 5-én tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(185)

BOLT VÁLTOZTATÁS!

Alóírtak tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű t. cz. közönséggel, miszerint Schütz Já-nos ur piaczori 272. számú házánál 10 évig folytatott szövet-kereskedésünket folyó év september hó 6-dik napján áttettük

Piaczsor, plebaniatér 166-dik számú b. WESSELÉNYI FERENCZ ó nga háza alatti bolti helyiségbe.

Kötelességünknek tartjuk a nagyérdemű t. cz. közönség tanusított eddigi bizalmát megköszönni. Egyszersmind kérjük, méltóztatassanak azzal bennünket új helyiségünkben továbbra is megajándékozni.

Nem mulasztjuk megemlíteni, hogy a jelen őszi időszakra megkívántató

női és férfi divatkeelméinket

bel- és a külföld jobb gyáraiból a legújabb divat szerint bevásárolván, új kereskedésünk nagy választékosággal van ellátva, és mint eddig ugy ezutánra is fő igyekezetünk a pontos, jutányos és kész szolgálat.

Itt helyben, valamint vidékről bármily sürgős megrendeléseket eddigi jutányos áraink és gyors szolgálatunk mellett pontosan teljesítendünk.

Melyek után a nagyérdemű t. cz. közönség tapasztalt szivességébe ajánljuk magunkat.

Merza Testvérek.

(181)

Birtokossági közgyűlés.

A nagy-meregyői közbirtokosságot, sürgős perbeli intézkedések végett, folyó 1863-ik évi **september 21-kén** délelőtt 10 órakor, Hodor Károlyné sétálatérutcai 3. szám alatti szállására meghívja **Szabó Ferencz** birt. felhatalmazott.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(182)

Legújabb viszont több nyereménnyel összekötött

Nagy Pénzsorsjáték

melynél fogva **2 millió 450,000** pénzértékű jegyek nyerhetők.

Hamburg sz. kir. várossa kormányától biztosítólág engedélyezve.

Egy eredeti sorsjegy ára **4** frt oszt. ért.

„fél „ „ „ **2** „ „ „

két negyed „ „ „ **2** „ „ „

4 nyolczad „ „ „ **2** „ „ „

20,200 nyeremények közt a főnyertes jegyek 200,000, 100,000, 50,000, 30,000 20,000, 15,000, 8-or: 10,000, 2-er: 8000, 8-or: 4000, 2-er: 6000, 4-er: 5000, 8-or: 4000, 31-er: 3000, 50-er: 2000, 6-or: 1500, 6-or: 1200, 106-or: 1000, 106-or: 500, 106-or: 300, 106-or: 200 sat. nyerértékűek.

A húzás kezdete **september 24-kén** leend.

Ezen igen kedvelt eredeti sorsjegyek utáni tudakozódás következtében, mely a kormánytól nemcsak pártfogolva, hanem húzása annak felügyelete alatt történvén, szükséges volt nemcsak a sorsjegyek számát, hanem a nyereményeket is jelentéke-nyül szaporítani. — Az alóírt szélesen kiterjedő, s ösmeretes, kedvelt

„Isten áldása Cohnnal”

nevű üzlet osztálya alatt a mult évben 2 ízben, még pedig julius 25-én a legnagyobb sorsjegy 18-szor, ezen évben pedig a legnagyobb nyeremény 4-szer nyertek.

Külföldi megbízások a díjaknak bármely papírnemben vagy szabadjegyekben és értékbeli beküldése mellett, és titokba tartva kezeletvén, az eredmény után a húzási lajstrom s a nyeremények alóírt által hivatalosan pontosan elküldetnek.

Laz. Sams. Cohn, hamburgi bankár.

(183)

A szabadalmazott nyilvános kereskedelmi tanoda

megnyitása,

Kolozsvárt, október 1-én, 1863.

A növendékek fölvétele **september hó folytán** naponta 11-től 12 óráig, a hidutzában **307** sz. a. a Nemessányiféle ház 1-ső emeletében.

Az intézet szervezete a programból látható, a mely alóírt-nál ingyen kapható.

Írásbeli megtalálásokra e tárgyban rögtön felel

Heymann Zsigmond, tanoda-igazgató.